

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Навчально-науковий юридичний інститут

Кафедра теорії та історії держави і права

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН**

Освітня програма Право

Спеціальність 081 Право

Галузь знань 08 Право

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 1 вересня 2022 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до навчальної дисципліни
3. Мета та цілі навчальної дисципліни
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання
6. Система оцінювання навчальної дисципліни
7. Політика навчальної дисципліни
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Історія держави і права зарубіжних країн
Викладач (-і)	Адамович Сергій Васильович, проф., д.і.н., професор кафедри кафедри теорії та історії держави і права зарубіжних країн
Контактний телефон викладача	Адамович Сергій Васильович (0342) 596133
Е-mail викладача	Адамович Сергій Васильович postup.g.f@gmail.com
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	6 кредитів ЄКТС, 180 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua
Консультації	Консультації проводяться відповідно до Графіку індивідуальних занять зі студентами, розміщеному на інформаційному стенді та сайті кафедри https://kttidip.pnu.edu.ua/ Також можливі консультації шляхом листування через електронну пошту, зокрема, що стосується погодження планів та змісту курсових робіт, індивідуальних науково-дослідних завдань.
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p><u>Предметом</u> вивчення навчальної дисципліни є утворення, розвиток та сутність держав і систем права, які існували раніше та існують сьогодні, виявлення та узагальнення їх історичних закономірностей існування та функціонування.</p> <p>Програма навчальної дисципліни складається з таких <u>змістових модулів</u>:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Держава і право країн Стародавнього світу. 2. Феодална держава і право. 3. Держава і право Нового часу. 4. Держава і право в Новітній час. <p>Історія держави і права зарубіжних країн формує у студентів історико-правову свідомість та правову культуру на основі вивчених ними історичних закономірностей державо і правотворення різних держав.</p> <p><u>Основними джерелами</u> цієї галузі виступають Конституція України, конституційні, законодавчі та нормативно-правові акти держав з часів Стародавнього світу до Новітнього часу, а також інші історичні джерела, що описують організацію та функціонування держав в минулому.</p> <p>Вивчення історії держави і права зарубіжних країн в умовах становлення незалежної Української держави є важливим з огляду на необхідність врахування історичного досвіду інших держав на шляху формування правових демократичних країн. Важливо, щоб випускники вищих юридичних закладів володіли необхідними знаннями і сформували історико-правову свідомість та культуру.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p><u>Метою</u> вивчення навчальної дисципліни «Історія держави і права зарубіжних країн» є ознайомлення студентів з проблемами утворення, розвитку та сутності держав і систем права, які існували раніше та існують сьогодні, виявлення та узагальнення їх історичних закономірностей існування та функціонування; формування у студентів історичної, правової та політичної свідомості та правої культури на основі вивчених</p>	

ними історичних закономірностей державо і правотворення різних держав; формування у студентів навичок порівняльно-правового аналізу правових систем різних зарубіжних країн; формування у них вміння аналізувати джерела права зарубіжних країн.

Основними цілями вивчення дисципліни «Історія держави і права зарубіжних країн» є вивчення закономірностей виникнення, розвитку та функціонування державно-правових інституцій тих країн, які мали вплив на історію європейської, східної та американської державності, формування умінь та навичок щодо аналізу державно-правових систем, вмінь встановлювати причинно-наслідкові зв'язки з сучасним станом розвитку держави і права.

4. Результати навчання (компетентності)

Відповідно до вимог освітньої програми студенти повинні:

знати :

- ✓ аспекти еволюції держави і права зарубіжних країн;
- ✓ проблеми становлення і розвитку різних держав та правових систем в минулому;
- ✓ суперечності і тенденції розвитку державо і правотворення на сучасному етапі розвитку держави і права, а також;
- ✓ зміст і значення державно-правових процесів, особливості їх розвитку у просторі і часі;

вміти :

- ✓ охарактеризувати історичний тип та форму конкретної держави;
- ✓ визначити характер політичних та соціально-економічних відносин певної держави та суспільства;
- ✓ охарактеризувати правове становище населення певної держави у конкретний історичний період її існування;
- ✓ визначити структуру та функціонування державного апарату, включаючи порядок формування, структуру та компетенцію центральних та місцевих державних органів;
- ✓ розкрити зміст і сутність основних галузей права тієї чи іншої держави в історичній ретроспективі.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	34
семінарські заняття / практичні / лабораторні	36
самостійна робота	110

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
1	081 Право	1	Дисципліни за вибором ВНЗ

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб.

Модуль I. Держава і право країн Стародавнього світу

Тема № 1. Історичні умови зародження державності		-	6
Тема № 2. Держава і право Стародавнього Єгипту		-	8
Тема № 3. Держава і право Стародавньої Індії та Китаю		-	16
Тема № 4. Держава і право Стародавнього Вавилону	4	2	
Тема № 5. Суспільний та державний устрій Афін і	4	2	8

Спарти. Джерела права Афін і Спарти			
Тема № 6. Держава і право Стародавнього Риму	4	4	
Модуль II. Феодална держава і право			
Тема № 7. Суспільний і державний лад франків. Джерела права франків	2	2	8
Тема № 8. Держава і право феодалної Англії	2	2	8
Тема №9. Особливості держави і права феодалної Німеччини		2	8
Тема №10. Держава і право Візантії	2	2	8
Тема №11. Феодална держава і право в країнах Азії та Африки			8
Модуль III. Держава і право Нового часу			
Тема № 12. Конституційні акти та формування парламентської монархії в Англії (1640 - 1918)	4	2	
Тема № 13. Утворення та конституційний розвиток США (1776- 1918)	4	4	
Тема № 14. Держава і право Франції в 1789 - 1870 рр.	4	4	
Тема № 15. Державо і право Німеччини Нового часу			8
Тема № 16. Держава і право Японії нового часу			8
Модуль IV. Держава і право в Новітній час			
Тема № 17. Держава і право США в новітню добу (1918 р. - до сьогодення)	2	2	
Тема № 18. Веймарська республіка. Встановлення і крах фашистської диктатури в Німеччині	2	2	
Тема № 19. Четверта і П'ята Республіки у Франції та їх Конституції 1946 та 1958 років		2	
Тема № 20. Держава і право Великобританії (1918-до сьогодення)		2	
Тема № 21. Держава і право Італії (1918 - до сьогодення)		2	
Тема №22. Держава і право Німеччини після Другої світової війни (1945 – до сьогодення)			8
Тема №23. Держава і право Японії в новітній період			4
Тема №24. Утворення та діяльність Польської та Чехословацької держав			4
	ЗАГ.:	34	36
6. Система оцінювання навчальної дисципліни			
Загальна система оцінювання курсу	Загальна система оцінювання навчальної дисципліни є уніфікованою в межах навчально-наукового юридичного інституту і визначається п. 4.4 Положення про порядок організації навчального процесу та оцінювання успішності студентів у навчально-науковому юридичному інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, затвердженим Вченою радою Юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, протокол № 2 від 12.10.2010 р. (зі змінами, внесеними Вченою радою навчально-наукового юридичного інституту, протокол №5 від 28 лютого 2017 р.) – <i>текст розміщений на інформаційному стенді та сайті Інституту https://law.pnu.edu.ua/організація-</i>		

	навчального-процесу/ .
Вимоги до письмової роботи	<p>Вивчення дисципліни передбачає <u>обов'язкове</u> виконання всіма студентами двох письмових модульних контрольних робіт. Перша робота виконується на 7 семінарському занятті та охоплює два змістових модулі: Держава і право країн Стародавнього світу та Феодална держава і право.</p> <p>Варіант завдань складається з 5 питань. Перше запитання (описове) оцінюється максимально у 5 балів. 2 запитання передбачає чітку і коротку відповідь на запитання і оцінюються в 2 бали. 3-5 запитання мають тестовий характер і оцінюються максимально в 1 бал кожне.. Максимальний бал за контрольну становить 20.</p> <p>Друга контрольна робота включає в себе 3, 4 змістові модулі: Держава і право Нового часу і Держава і право в Новітній час та оцінюється як і перша контрольна робота.</p> <p><u>За бажанням (для отримання додаткових до 5 балів)</u> студенти можуть виконувати індивідуальні завдання за темою відповідного семінарського заняття. Види, приклади підготовки та критерії оцінювання індивідуальних завдань <i>знаходяться на кафедрі та розміщені на сайті кафедри https://kttidip.pnu.edu.ua/.</i></p>
Семінарські заняття	Система оцінювання семінарських занять визначена п.п. 4.4.3.2, 4.4.3.3 Положення про порядок організації навчального процесу та оцінювання успішності студентів у навчально-науковому юридичному інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника
Умови допуску до підсумкового контролю	Порядок та організація контролю знань студентів, зокрема, умови допуску до підсумкового контролю визначаються р. 5 Положення про порядок організації навчального процесу та оцінювання успішності студентів у навчально-науковому юридичному інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника
7. Політика навчальної дисципліни	
<p><u>Письмові роботи:</u> Планується виконання студентами обов'язкових та додаткових декількох видів письмових робіт: обов'язкових письмових контрольних робіт, письмових тестових завдань за темами, винесеними на самостійне опрацювання (перелік міститься в Методичних вказівках і завданнях для підготовки до семінарських (практичних) занять), а також додаткових письмових індивідуальних завдань – <i>Методичні вказівки розміщені на сайті кафедри https://kttidip.pnu.edu.ua/.</i></p> <p><u>Академічна доброчесність:</u> Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/.</p> <p><u>Відвідування занять</u> Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають лекції і практичні заняття курсу.</p> <p>Пропуски семінарських (практичних, лабораторних) занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку. Студент зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття впродовж двох тижнів з дня пропуску заняття. За пропущені лекційні заняття без поважних причин в обсязі, що перевищує 10% від загальної кількості лекційних годин, які відведені на навчальну дисципліну відповідно до робочого навчального плану, керівник курсу віднімає 5 балів від підсумкового семестрового балу студента (п. 5.1.2</p>	

Положення про порядок організації навчального процесу та оцінювання успішності студентів у навчально-науковому юридичному інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника <https://law.pnu.edu.ua/організація-навчального-процесу/>).

8. Рекомендована література

1. Бостан Л.М., Бостан С.К. Історія держави і права зарубіжних країн. – К., 2018. – 736 с.
2. Глиняний В.П. Історія держави і права зарубіжних країн. – К., : 2012.–768 с.
3. Гончаренко В.Д. Історія держави і права зарубіжних країн. – К.:Вид-во Ін Юре,2010.
4. Грубінко А.В. Історія держави і права зарубіжних країн. – Тернопіль, 2017. – 656 с.
5. Історія держави і права зарубіжних країн [Текст]: хрестоматія/За ред. В.Д. Гончаренка .-К.:Вид-во Ін Юре,2002 .-716 с.
6. Маймескулова Л.М. Історія держави і права зарубіжних країн. – К., 2011. – 520 с.
7. Макачук В.С.Загальна історія держави і права зарубіжних країн: Підручник.- 3-е вид. – К.:Атіка, 2015. – 624 с.
8. Страхов М. М. Історія держави і права зарубіжних країн: Підручник.- 2-е вид., переробл. та доп. – К. : Концерн "Видав. Дім "Ін Юре", 2001. – 416 с.
9. Трофанчук Г.І. Історія держави і права зарубіжних країн: Навч. Посібник. – К.: Юрінком Інтер, 2013.– 448 с.
10. Хома Н.М. Історія держави і права зарубіжних країн. – Львів : Новий Світ-2000, 2011. – 474 с.
11. Шевченко О.О. Історія держави і права зарубіжних країн.– К.: Вентурі, 1997. – 304 с.

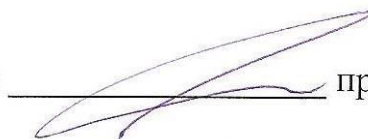
Детальний перелік монографічної, наукової, науково-практичної літератури, нормативних джерел та інформаційних ресурсів до кожної теми міститься в навчально-методичних посібниках:

1. Історія держави і права зарубіжних країн: Методичні вказівки для студентів денної форми навчання Навчально-наукового юридичного інституту з питань підготовки семінарських занять / С.В.Адамович, Л.Т.Присташ. – Івано-Франківськ, 2019. – 42 с.

2. Історія держави і права зарубіжних країн: Методичні вказівки для студентів стаціонарної форми навчання Навчально-наукового юридичного інституту з питань підготовки та контролю самостійної роботи / С.В.Адамович.; Навчально-науковий юридичний інститут Прикарпатського університету імені Василя Стефаника. – Івано-Франківськ, 2019. – 42 с.

<https://kttidip.pnu.edu.ua/>

Викладач

проф. С.В. Адамович